

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 28ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1974

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Γ. Μυλωνᾶς, παρουσιάζων τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Βασ. Καραγεώργη «Excavations in the Necropolis of Salamis, III», εἶπε τὰ ἑξῆς :

Κύριε Πρόεδρε,

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω τὸ σύγγραμμα τοῦ ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Ἀκαδημίας καὶ Διευθυντοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Κύπρου Βασιλείου Καραγεώργη «Excavations in the Necropolis of Salamis, III», ἐκδοθὲν τὸ 1973-1974. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, περιλαμβάνον ἓνα τόμον 294 σελίδων κειμένου, δεύτερον τόμον 34 πινάκων σχεδίων καὶ τρίτον τόμον 305 πινάκων φωτογραφιῶν, συμπληρῶνει τὴν περιγραφὴν τῆς ἀνασκαφῆς τῆς νεκροπόλεως τῆς Σαλαμίνας, τὴν ὁποίαν διηύθυνεν ὁ συγγραφεύς.

Εἰς τὴν νεκρόπολιν τῆς Σαλαμίνας ἀπεκαλύφθησαν ἐν ὅλῳ τέσσαρες κτιστοὶ τάφοι, ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς περιγράφονται πλήρως εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας σύγγραμμα. Ὁ εἰς τούτων, τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 77 κτίσμα, εἶναι πράγματι κενοτάφιον. Οἱ ἕτεροι δύο, ὑπ' ἀριθμὸν 79 καὶ 80 εἶναι τάφοι καὶ ἀποτελοῦνται ἐκ θαλάμου, προτύλου καὶ δρόμου. Ὡς κτίσματα διατηροῦντο μέχρι τινὸς εἰς καλὴν σχετικῶς κατάστασιν, οἱ θάλαμοί των ὅμως εἶχον πρὸ πολλοῦ κενωθῆ τοῦ ἀρχικοῦ των περιεχομένου. Εὐτυχῶς ἡ ἐπίχωσις τοῦ δρόμου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 79 κτίσματος εἶχε διατηρηθῆ καὶ εἰς αὐτὴν εὐρέθῃ μέγας ἀριθμὸς πολυτίμων κτερισμάτων. Ταῦτα ἀπέδειξαν ὅτι ὁ τάφος εἶναι ὁ πλουσιώτερος τῶν μέχρι τοῦδε ἀνασκαφέντων εἰς τὴν Κύπρον. Τὰ κτερίσματα τοῦ δρόμου του ἀνέρχονται εἰς 1008 διάφορα τεμάχια καὶ περιλαμβάνουν ἀντικείμενα ἐκ πηλοῦ, χρυσοῦ, χαλκοῦ καὶ ἔλεφαντοστοῦ. Μεταξὺ τού-

των καταλέγονται ὑπολείμματα θρόνων καὶ κλινῶν ἐκ ξύλου μὲ ἐπένδυσιν ἐξ ἔλεφαντοστοῦ. Ἐκατοντάδες μικραὶ πλάκες ἐξ ἔλεφαντοστοῦ θαυμασίως γεγλυμμέναι, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς θρόνους καὶ τὰς κλίνας, εὐρέθησαν εἰς τὴν ἐπίχωσιν. Μετὰ ἀξιοθαυμάστου ὑπομονῆς οἱ θρόνοι καὶ αἱ κλίνας συνηρημολογήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν, αἱ ἐξ ἔλεφαντοστοῦ πλάκες ἐτέθησαν εἰς τὴν ἀρχικὴν τῶν θέσιν καὶ τὰ ἐκ φύλλου χρυσοῦ ἐξαρθήματα ἐκάλυψαν τὸν ξύλινον σκελετὸν τῶν ἐπίπλων, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ἓν ἐξαίρετον ἐπίτευγμα ἀρχαιολογικῆς ἀνασκαφῆς καὶ τεχνολογίας. (Ἐγχρωμοὶ φωτογραφίαι τῶν ἀποτελεσμάτων παρέχονται εἰς τοὺς πίνακας Α - Ε τοῦ τρίτου τόμου).

Πλὴν τῶν ἐπίπλων τούτων εὐρέθησαν εἰς τὸν δρόμον τὰ ὑπολείμματα δύο ἀρμάτων καὶ οἱ σκελετοὶ τῶν τεσσάρων ἵππων, οἱ ὅποιοι τὰ ἔστυρον καὶ οἱ ὅποιοι ἐθυσιάσθησαν ὡς ἦσαν ἐξευγμένοι πρὸς τιμὴν δύο προσωπικοτήτων εἰς δύο διαφοροὺς ταφάς: μιᾶς ἀρχαιότερας τοῦ τέλους Ἰσως τῆς 8ης καὶ μιᾶς νεωτέρας τῶν ἀρχῶν τῆς 7ης π. Χ. ἑκατονταετίας. Πρέπει νὰ σημειωθῇ καὶ ἡ ἀνεύρεσις χαλκοῦ κρατήρος ἰωνικοῦ τύπου.

Ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 80 κτιστὸς τάφος, μολονότι εἶχε πρὸ πολλοῦ κενωθῆ τοῦ ἀρχικοῦ του περιεχομένου, παρουσιάζει πολὺ ἐνδιαφέρον διὰ τὰς μοναδικὰς του τοιχογραφίας, ἀνηκούσας εἰς περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μεγαλόνησος ἦτο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Αἰγύπτου. Ἡ γραπτὴ του διακόσμηση φαίνεται ὅτι ἐγένετο κατὰ Αἰγυπτιακὰ πρότυπα.

Πολὺ ἐπίσης ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 77 μνημεῖον, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἦτο κενοτάφιον. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ τεχνητοῦ τύμβου, εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὁποίου ἦτο ἰδρυμένον τετραπλευρον κτίσμα, χρησιμοποιηθὲν διὰ διαφόρους λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις. Περὶ τὸ κτίσμα εὐρέθησαν 16 ὀπαὶ στηλῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀρχικῶς εἶχον στερεωθῆ γλυπτὰ ἐκ πηλοῦ ὁμοιώματα τῶν τιμωμένων προσώπων. Πέντε ἐκ πηλοῦ κεφαλαί, μοναδικοῦ τύπου καὶ ἐνδιαφέροντος, εἰκονίζονται εἰς ἰσαριθμοὺς ἐγχρῶμους πίνακας τοῦ τρίτου τόμου. Ὁ συγγραφεὺς ὑποθέτει, καὶ τὴν ὑπόθεσιν του στηρίζει ἐπὶ ἐπιστημονικῶν δεδομένων, ὅτι τὸ κενοτάφιον τοῦτο ἰδρύθη πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος Νεοκρέοντος, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε τὸ 311 / 310 π. Χ. Εἰς τὴν ἐπίχωσιν τοῦ κενοταφίου εὐρέθησαν 1158 διάφορα ἀντικείμενα, τὰ ὅποια περιγράφονται λεπτομερῶς.

Τὸ κτίσμα τοῦτο εἶναι σπουδαιότατον, ὅχι μόνον διὰ τὰ ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Σαλαμῖνος καὶ τὰ ταφικὰ ἔθιμα τῶν χρόνων του.

Ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ κ. Καραγεώργη χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐπιστημονικὴν πληρότητα καὶ μεθοδικότητα. Ἰδίᾳ ἀξιοθαύμαστος εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἀνασκαφι-

κῆς του ἔργασίας, ἡ ὁποία ἐπέτρεψε τὴν ἀποκάλυψιν καὶ ἀξιοποίησιν τῶν ἀντικειμένων τῶν διασωθέντων εἰς τὴν ἐπίχωσιν. Ἡ μεθοδικότης τῆς ἀνασκαφῆς ἀποδεικνύεται σπουδαιοτάτη κατόπιν τῆς ληστρικῆς ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων εἰσβολέων, οἱ ὅποιοι ἔστρεψαν τὴν καταστρεπτικὴν των μανίαν καὶ κατὰ τῶν ἔρειπίων τῆς Σαλαμῖνος. Εὐτυχῶς τὰ κινήτὰ εὐρήματα διεσώθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Λευκωσίας, ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ κτίσματα παραμένουν ἐκτεθειμένα εἰς τὰς βαρβαρικὰς διαθέσεις τῶν ἐπιγόνων τοῦ Ἄττιλα. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐπιστημονικὴ των μελέτη καὶ περιγραφὴ ἀποβαίνει πολυτιμοτάτη καὶ θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰς τὸ ἐλεύθερον μέλλον ἀνίδρυσίν των.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι διάφοροι ξένοι ἐπιστήμονες συνέβαλον εἰς τὴν πληρότητα τῆς συγγραφῆς μὲ ἀρθρίδια σχετικὰ πρὸς θέματα τῆς ειδικότητός των. Π.χ. ὁ Β. Helly περιγράφει τὰ εὐρεθέντα νομίσματα, ὁ Ε. W. Marsden τὰς ἐκ λίθου σφαίρας πυροβολικοῦ, ὁ Masson τὰς ἐπιγραφάς, ὁ Hjelmqvist τὰ κατάλοιπα φυτῶν καὶ δένδρων κλπ.

Περαιῶν τὴν βραχεῖαν ταύτην παρουσίαν τοῦ σπουδαιοτάτου ἔργου τοῦ κ. Καραγεώργη, θέλω καὶ πάλιν νὰ ἐκφράσω τὴν βαθεῖαν μου ἐκτίμησιν καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐπίτευγμα τοῦ ἔρευνητοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ παραμείνῃ κτῆμα ἕσασί τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης· ὑποβάλλω δὲ τὴν παράκλησιν ὅπως ἡ Ἀκαδημία συγχαρῆ τὸ ἀντεπιστέλλον αὐτῆς μέλος καὶ διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν του μελέτην, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους καταβάλλει διὰ τὴν διάσωσιν τῆς προγονικῆς μας κληρονομίας ἀπὸ τὴν καταστροφικὴν μανίαν βαρβάρων εἰσβολέων.